GUTENBERG

TRAINING OF ONLINE TRAINERS

O călătorie educațională către

FACILITAREA ONLINE

ANEXĂ LA GHIDUL

FACILITATORULUI ONLINE

PSIHOLOGIA VÂRSTELOR ȘI STILURI DE ÎNVĂȚARE SPECIFICE

START ONG by Kaufland

Implicarea face diferența. Kaufland

act for tomorrow

Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Materialul de față a fost creat în cadrul proiectului GUTENBERG - TRAINING OF ONLINE TRAINERS, organizat de Asociația Gutenberg - Organizația tinerilor vorbitori de limba germană din Satu Mare, prin sprijinul obținut în cadrul programului Start ONG.
Start ONG este un program lansat de Kaufland România și implementat de Asociația Act for Tomorrow. Domeniile vizate sunt: educație, sănătate, mediu, social și cultură. Valoarea totală a programului este de 500.000 euro. Programul Start ONG este cel mai simplificat instrument de finanțare comunitară destinat ONG-urilor tinere, instituțiilor non-administrative

Mai multe despre programul Start ONG: **www.StartONG.ro**
Mai multe informații despre proiectul Gutenberg ToOT:
www.Gutenberg.ro/ro/projekte/gutenberg-training-of-online-trainers

© Acest material face obiectul drepturilor de autor ale Asociației Gutenberg - Organizația tinerilor vorbitori de limba germană din Satu Mare. Autorul nu deține însă drepturi pentru utilizarea numelor aplicațiilor și instrumentelor cuprinse, acestea aparținând creatorilor fiecăreia dintre acestea, fiind indicate sursele și site-urile oficiale.
Orice informații sau resurse din acest material pot fi utilizate, cât timp această utilizare se face cu acordul și menționarea titularului de drepturi și cu citarea sursei (link activ către site-ul oficial **www.Gutenberg.ro**).

START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Dragă cititorule,

Îți mulțumim pentru interes și îți urăm bun venit între paginile broșurii noastre, gândită drept instrument de sprijin în facilitarea online.

Materialul de față este o ANEXĂ la GHIDUL FACILITATORULUI ONLINE și abordează subiectul: psihologia vârstelor și stiluri de învățare specifice.

Am creat acest document îndrumător cu idei și sugestii, care sperăm să fie de folos oricărui practicant educațional în căutare de inspirație pentru întâlnirile sale online, dar nu numai.

Ne bucurăm să te avem aici și spor la lecturat!

Cu drag,
Echipa Gutenberg

CUPRINS

Alătură-te nouă în această călătorie educațională, care parcurge 4 grupe de vârstă și particularitățile acestora:

1. Grupa de vârstă 6-10 ani
2. Grupa de vârstă 11-14 ani
3. Grupa de vârstă 15-16 / 17-18 ani
4. Grupa de vârstă 18+ ani

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

ANEXĂ LA GHIDUL FACILITATORULUI: PSIHOLOGIA VÂRSTELOR ȘI STILURI DE ÎNVĂȚARE SPECIFICE

Cum putem defini conceptul de stil de învățare?

Stilurile de învățare, numite și stiluri cognitive, reprezintă acele caracteristici cognitive, afective și în general psihice care indică modurile în care persoanele învață, percep, interacționează și răspund la mediul de învățare. Acestea reprezintă totalitatea caracteristicilor cognitive care au un rol determinant în procesul de învățare.

Înțelegerea individualității fiecărui elev sprijină, atât etapa de proiectare, cât și pe cea de realizare efectivă a demersului didactic.

Stilul de învățare este specific fiecărui individ, fiind similar sau concordant cu trăsăturile de personalitate ale acestuia, dar ne putem face o structură, o idee, uitându-ne la profilul psihologic și la nevoile copilului. Ținând cont de ele, putem construi activități, lecții sau cadre potrivite tuturor pentru a stimula învățarea.

Învățarea se bazează pe înțelegere și se dezvoltă nu numai prin utilizarea intensivă a percepției observative și a memoriei, ci și a strategiilor diverse de învățare ale acestora în situații foarte diferite, ceea ce dă consistență planului intelectual. Procesul de învățare se bazează și pe elemente motivaționale, care pot fi intrinseci sau extrinseci.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

PARTEA I: GRUPA DE VÂRSTĂ 6-10 ANI

Profilul copiilor de 6-10 ani:

Pentru copilul de 6-10 ani, activitatea fundamentală devine învățarea. Pe de o parte, aceasta poate fi o muncă anevoioasă, pe de altă parte, îi îndeplinește copilului dorința de a fi „ca cei mari” și răspunde de asemenea nevoii de satisfacere a curiozității acestuia. El are în față cel puțin două provocări majore: să stea „cuminte în bancă” și să acumuleze cunoștințe ce vor căpăta un grad din ce în ce mai mare de formalitate.

Copilul asimilează mereu informații noi, este evaluat pentru gradul de asimilare a acestora, trăiește într-un mediu marcat de responsabilitate și competiție, disciplină și colaborare, ceea ce îi dezvoltă sentimentul de apartenență socială și viața interioară.

Copilul descoperă că în mediul școlar, statutul nu este dobândit doar prin manifestări de afecțiune și seducție, ci este dobândit și prin dovedirea de cunoștințe, abilități și aptitudini.

De ce este joaca importantă?

Jocul este elementul fundamental constructiv pentru creșterea personală (și nu numai) în perioada copilăriei, în adolescență și de asemenea, la vârsta adultă. Jocul constituie mijlocul pedagogic formator al vieții în grup. El oferă ocazia de a da copilului, prin joc încrederea în propriile capacități, și de a-l încuraja să treacă mereu de dificultăți.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Prin joc, copilul învaţă să observe regulile liberului consimţământ, să aibă respect faţă de alţii, să fie loial faţă de sine însuşi şi faţă de alţii, să colaboreze cu alţii, să-şi accepte propriile limite, făcând întotdeauna tot posibilul pentru a se depăşi.
Interesul pentru joc îşi schimbă însă natura, copiii fiind din ce în ce mai interesaţi de respectarea unor reguli în timpul jocului.

În acelaşi timp, creşte capacitatea acestora de a înţelege că regulile impuse de adulţi pot fi uneori greşite. Fiind din ce în ce mai capabili să se autoevalueze, devin capabili să evalueze autoritatea. La această vârstă apar comportamente care vizează respectul reciproc, dar şi reacţii de refuz sau agresivitate faţă de adulţii percepuţi ca fiind incorecţi.
Pedeapsa începe să fie înţeleasă în funcţie de gravitate.

Modificările fizice care au loc în această perioadă

În această perioadă creşte îndemânarea şi agilitatea, se dezvoltă abilităţile motorii, mai ales cele fine! Prin urmare, activităţile artistice (desen, pictură, dans, grafică, modelaj, sculptură, instrumente muzicale etc.) constituie o modalitate excelentă de a descoperi şi dezvolta aptitudinile copilului.

Sunt importante şi aspectele discriminative care se dezvoltă la copii pe linia perceperii spaţiului mic. Orientarea spaţială pe foaia de hârtie, decodificarea prin diferenţiere a grafemelor, ale scrierii etc., susţin o activitate intelectuală complexă. În acelaşi context, are loc antrenarea memoriei, a atenţiei, a reprezentărilor.
Scrisul şi cititul implică o serie de probleme legate de logica spaţială, de perceperea mărimii, a proporţiilor literelor şi grafemelor. Un asemenea proces se realizează treptat şi sub influenţa percepţiilor vizuale, auditive şi kinestezice.

Proiect finanţat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferenţa. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Ce se întâmplă la nivel psihic?

Dezvoltarea psihică a copilului este puternic marcată de învățarea scrisului și cititului. Este foarte importantă memoria și memorarea, dar la fel de importante sunt motivația și tipul de relație cu învățătorul. La nivelul motivației, performanțele pot fi influențate atât de preferința manifestată pentru o materie sau alta, ca și de eșecurile sau succesele repetate.

Înțelegerea a numeroase fenomene din natură se realizează mai întâi prin reprezentări, iar mai apoi fenomenele observate devin mijloc de explicare a altor fenomene mai complexe și mai abstracte. Aceasta se datorează și dezvoltării caracterului logic al memoriei, care devine din ce în ce mai puțin mecanic și repetitiv.

În continuitate cu performanțele obținute la școală, trebuințele, interesele, preferințele și aptitudinile copilului sunt din ce în ce mai structurate, personalitatea sa fiind puternic influențată și de dezvoltarea relațiilor sociale din cadrul familiei, al școlii și al altor grupuri frecventate de copil.

Începând cu vârsta de 7 ani, apar semne ale unei relative detașări psihologice, creșterea expansivității, o mai mare ușurință în manifestarea propriilor sentimente, specifică la nivel de limbaj fiind și folosirea frecventă a superlativelor.

Mediul familial și educațional al copilului poate contribui la echilibrarea stimei de sine, puternic influențată de cei de aceeași vârstă. Stima de sine influențează sociabilitatea copilului.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

La această vârstă, copiii devin receptivi la o mai mare varietate de întăriri (aprecierea, aprobarea sau recompensarea unui comportament dorit) sau recompense. Motivația pentru performanță crește. Deși copiii mai sunt încă sensibili la recompensele concrete (dulciuri și jucării), pot răspunde și la întăriri mai subtile (lauda, atenția, calificativul școlar) sau la întăriri intrinseci (apelul la mândrie, la responsabilitate, la imaginea proprie).

Devine din ce în ce mai important felul în care copilul este privit de cei din jurul lui, fapt care influențează stima de sine și îl face să devină din ce în ce mai atent la percepția pe care o au cei din jurul lui asupra comportamentului și aspectului său. Spre sfârșitul acestei perioade de vârstă, atât relația cu învățarea, cât și cu jocul se modifică semnificativ. Raportarea la învățare poate deveni una de tip utilitarist.

Nevoile copilului:

- Alternanță sănătoasă între activități solicitante și relaxare;
- Activitate fizică adaptată nevoilor de creștere;
- Oportunități de dezvoltare ale îndemânării și agilității (desen, pictură, dans, muzică, sport).
- Oportunități de cultivare ale intereselor proprii, a creativității;
- Activități de întărire ale spiritului de observație și ale capacității de abstractizare;
- Activități de dezvoltare ale logicii;
- Activități de dezvoltare ale capacităților perceptive.
- Comportament suportiv și motivant din partea adulților în ceea ce privește activitățile și circumstanțele;
- Echilibru, consecvență și imparțialitate în educarea morală; oferirea de modele comportamentale pozitive și a unui sistem de valori;

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

- Oferirea de repere, de susținere, de integrare în societate și în mediul școlar;
- Susținerea tendințelor de autonomizare ale copilului;
- Oferirea de criterii de discernământ între real și imaginar, bine și rău etc.

Stilul de învățare specific copiilor de 6-10 ani
La ce să fim atenți?

Copilul învață mai mult sub influența impulsurilor adulților, a dorinței sale de a se supune statutului de școlar, care, în general, îl atrage, precum și sub influența dorinței de a nu-și supăra părinții. Treptat, în motivație intervine învățătoarea / învățătorul și modul în care ea / el știe să valorizeze eforturile copiilor, intervine competiția între aceștia. Către vârsta de 9 ani apar interesele cognitive, care au rol în special în impulsionarea învățării preferențiale.

Concentrarea, în această perioadă, este asupra procesului și nu asupra produselor gândirii: profesorul trebuie să fie interesat nu doar de obținerea răspunsului corect, dar și de înțelegerea demersului cognitiv prin care copilul elaborează răspunsul (ca o preferință pentru alegerea metodei de predare-învățare optim pentru un anumit stadiu de dezvoltare).

În această perioadă de dezvoltare copilul încearcă să se cunoască pe sine, devine conștient de ceea ce se petrece cu el la un moment dat, știe ce poate și ce nu poate să facă, înțelege ce simte față de un eveniment controversat sau banal, important sau nu. Această conștientizare presupune o îndreptare a resurselor atenționate spre propriile emoții pentru a putea spune ce simte sau ce gândește despre un anumit lucru.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

La ce ne adaptăm?

Renunțarea la efortul pedagogic de a face copilul să gândească la fel ca adultul este un alt aspect important, ca și acceptarea diferențelor individuale în progresul dezvoltării.
Profesorii trebuie să facă un efort special pentru a oferi situații de învățare adaptate pentru nevoile de dezvoltare ale fiecărui copil sau grupuri de copii.

Prin evoluția și dezvoltarea strategiilor de învățare, se acumulează intens informații și se stimulează calitățile gândirii divergente, făcându-se progrese în toate palierele cogniției. Paralel cu dezvoltarea psihică se remarcă și o evoluție a învățării pe parcursul perioadei școlare mici. Astfel, în prima clasă copiii utilizează forme de învățare simple, bazate în special pe solicitările memoriei. Sunt mai active formele legate de impresionabilitate și atractivitate (culoare, imagine). Prin antrenarea verbalizării sunt solicitate diferitele funcții ale atenției, ceea ce imprimă o activitate intelectuală susținută în timpul lecției.

Ca urmare a deselor exerciții, păstrarea devine mai de lungă durată și facilitează clasificarea și organizarea informațiilor stocate în memorie. Recunoașterea capătă și ea tot mai multă importanță, deoarece permite raportări frecvente la asemănări și deosebiri între obiecte și fenomene. Un salt calitativ pe linia învățării și a memoriei se realizează odată cu devenirea tot mai activă a reproducerii.

Evaluarea progresului copilului ar trebui să ia în considere nivelul real al dezvoltării anterioare a acestuia și nu doar standarde externe.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Propuneri de activități:

Activitățile oferă un cadru școlarilor pentru a se dezvolta și pentru a avea o experiență individuală unică. Deosebirea dintre activități și experiența câștigată în urma acestora este că activitățile se fac în grup, împreună cu mai mulți colegi, iar experiența se dobândește individual în funcție de stadiul și progresul fiecăruia.
Orice activitate care reprezintă o provocare și este foarte utilă pentru dezvoltarea personală a unui copil, îl atrage și îl face să simtă că a reușit ceva, ar trebui inclusă în program și considerată o activitate în folosul clasei / grupului.

Tradiții din familie

Învățătorul / animatorul le propune școlarilor să afle cea mai interesantă poveste despre tradițiile familiei sale. Îi roagă pe copii să-și întrebe părinții despre cum au trăit bunicii și străbunicii lor, și care au fost evenimentele pe care le sărbătoreau. Cu informațiile primite, fiecare va trebui să aleagă o formă prin care să împărtășească și celorlalți cele aflate (video, sceneta, poezie, desen, compunere, povestire etc.). Se poate alege un câștigător la final de către toți copiii.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

PARTEA a II-a: GRUPA DE VÂRSTĂ 11-14 ANI

Profilul copiilor de 11-14 ani:

Am putea defini această perioadă ca fiind una a dezvoltării explozive la nivel fizic și psihic. Este o perioadă în care structura personalității se dezvoltă în mod inegal, ei trăind contradicții puternice între comportamente specific copilărești - nevoie de protecție și anxietate, specifică vârstelor mici - și atitudini învățate datorită influxurilor sociale care îi împing spre autonomie.

Dezvoltarea fizică

Creșterea are loc în pusee, ceea ce îi dezorientează puternic, imprimându-le căutarea propriilor resurse ca și o muncă asiduă în înțelegerea și definirea propriei identități în vederea atingerii independenței.
Comportamentele față de celălalt sex sunt din ce în ce mai diferențiate și subtile, la această vârstă predominând tendința de competiție, de afirmare și de obținere a aprecierii din partea celor de sex opus.

Dezvoltarea psihică

Interesul față de creația culturală, cât și față de mediul înconjurător împinge fetele și băieții spre consumul de literatură, muzică, pictură etc., îndeosebi față de acelea care cultivă aventura. Același spirit de aventură stimulează interesul față de excursii atât în natură, cât și la locuri renumite.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Există o tensiune între nevoia de originalitate care poate lua forme teribiliste de comportament și aceea de acceptare și prețuire din partea celorlalți. Pe de o parte, există o căutare a prieteniei și afecțiunii, pe de altă parte apărând și tendința de dominare pe fondul unor cerințe exagerate și tiranice.

Este important să subliniem faptul că la această vârstă se fundamentează modalitățile de a face față stresului cum ar fi reacția la supraîncărcare cu sarcini multiple, perceperea unei amenințări reale sau imaginare, izolarea sau sentimentul restrângerii libertății, apariția de obstacole în activități, situații generatoare de teamă, eșec sau dezaprobare, pericole pentru sănătatea fizică sau psihică a individului (îmbolnăviri).

Raportarea la sine și crearea identității personale

Ca parte integrantă a dezvoltării psihice și a personalității băieților și fetelor aflați la vârsta pubertății (11-14 ani), dezvoltarea spirituală este un element structural al acestora. Întrebările pe care și le pun fetele și băieții acum sunt legate de propriile valori și de propria apartenență. Ei trec printr-o perioadă în care se zbat între tendința de a se conforma cu sistemul de valori transmis de părinți și nevoia de a avea valori și repere de conduită proprii, în căutarea autonomiei morale.

La această vârstă se face tranziția de la un comportament bazat pe valori externe, din dorința de a se conforma regulilor adulților, pentru a le obține protecția și acceptarea, la tendințe de autonomie morală. Este vârsta la care capacitatea de autoanaliză împreună cu cea de a avea o viziune critică asupra regulilor și valorilor celorlalți se dezvoltă vertiginos. Este perioada începutului marilor întrebări „filosofice” privitor la individ, lume și la sensul acestora.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Relația cu ”autoritatea”

În relație cu părinții și cu autoritatea în general, raporturile pot fi tensionate datorită opoziției și culpabilității, menținându-se totuși nevoia de apropiere și apreciere din partea acestora.
Relațiile tensionate între acceptare și respingere în raport cu adulții se nasc pe fondul unei nevoi de descoperire a unui sistem personal de valori, pe fondul nevoii de coerență cu exigențe interioare personale și a respingerii ideii de compromis. La acestea se adaugă și distanțele culturale crescânde dintre generații.

Atitudinea familiei față de copil este duplicitară, uneori este considerat copil, alteori i se atribuie ieșirea din copilărie, fapt care îl determină să manifeste incertitudine de statut și rol. Cu toate acestea, el începe să aibă inițiativă, își lărgește regimul de independență și integrează diferențieri de conduită legată de sex.

Nevoile copilului:

- Suport plin de empatie în înțelegerea transformărilor fizice și psihice prin care trec fetele și băieții la această vârstă;
- Informare detașată și corectă asupra sexualității și a componentelor sale;
- Suport permanent în dezvoltarea capacităților de cunoaștere;
- Oportunități de cultivare ale intereselor proprii, ale creativității;
- Activități de întărire ale spiritului de observație și a capacității de abstractizare;
- Activități de dezvoltare ale capacităților perceptive.
- Manifestări de afecțiune adaptate vârstei;

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

- Comportament suportiv și motivant din partea adulților în ceea ce privește activitățile și circumstanțele;
- Ajutor în descoperirea propriilor competențe și calități în vederea echilibrării stimei de sine;
- Crearea de oportunități de dezvoltare ale capacității de exprimare a propriilor sentimente;
- Oportunități de a strânge prietenii în grupuri bazate pe valori și principii;
- Echilibru, consecvență și imparțialitate în educarea morală;
- Oferirea de instrumente de adaptare la factorii generatori de stres;
- Atitudine suportivă în înțelegerea și trăirea contradicțiilor generate de dezvoltarea psiho-afectivă rapidă;
- Oferirea de modele comportamentale pozitive și ajutor în descoperirea unui sistem personal de valori;
- Oferirea de repere de integrare în societate;
- Sprijin susținut în procesul de descoperire a propriei identități și apartenențe;
- Cultivarea curiozității intelectuale pentru cultură și civilizație;
- Educarea simțului estetic;
- Suport în construirea unui sistem de valori personalizat;
- Suport în atingerea autonomiei morale;
- Cultivarea spiritului de simplitate și voluntariat;

Stilul de învățare specific copiilor de 11-14 ani
La ce să fim atenți?

La această vârstă sunt preferate jocuri bazate pe interese comune privind spiritul de colecționare, gustul pentru aventură, nevoia de performanță, pentru jocuri în care posibilitățile individuale sau de grup sunt valorificate.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

În această perioadă, învățarea are un caracter din ce în ce mai organizat, fiind marcată de o puternică încărcătură emoțională, fiind în același timp influențată de cadrul cultural. Pot apărea preferințe clare pentru anumite discipline de învățământ ca și o vagă orientare de natură profesională, acestea fiind totuși puternic influențate de mediu și de proiecții personale. Activitatea intelectuală devine din ce în ce mai complexă, fetele și băieții fiind capabili de operații logice din ce în ce mai sofisticate, crescând în același timp și cantitatea de concepte abstracte utilizate.

Copilul începe să conștientizeze valoarea activității sale școlare și își poate da seama dacă acesta se încadrează la foarte bună, mediocră sau slabă. Statutul său de elev bun, slab sau mediocru contribuie la dezvoltarea conștiinței de sine și a imaginii de sine. Elevii preferă experiențele de învățare în care sunt activ implicați, astfel ei vor obține rezultate mai bune și vor avea succes la școală.

Fetele și băieții, datorită creșterii capacității de abstracție, utilizează frecvent scheme, imagini, simboluri și concepte pentru a explicita informații greu de definit. Aceste procese sunt susținute de o memorie foarte activă, care îi ajută să înmagazineze și informații pe care nu le înțeleg pe deplin.

Evaluarea progresului copilului trebuie să ia în considere nivelul real al dezvoltării anterioare a acestuia și nu doar standarde externe.

Propuneri de activități:

În aceasta perioadă, activitățile joacă un rol fundamental, datorită nevoii principale a pre-adolescenților de a descoperi lumea singuri, de a dobândi noi abilități și de a „testa marea cu degetul”.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Activitate 1: Alege și povestește

Pentru început este afișată în fața clasei o imagine (o fotografie) reprezentând un grup de copii sau tineri (în funcție de vârsta pe care o au participanții la exercițiu). Elevii sunt apoi îndemnați să aleagă fiecare câte un personaj din imagine, fără a da alte sugestii despre cum să facă alegerea. Este de așteptat oricum ca elevii să aleagă un personaj despre care au impresia ca le este într-un fel asemănător, cu care au câte ceva în comun; de multe ori alegerea după criteriul asemănării percepute nu este conștientă, acest fapt contribuind chiar la succesul exercițiului (exprimarea unor sentimente, nevoi, preocupări se poate face indirect, prin intermediul personajului).

După ce toți elevii au ales câte un personaj, fiecare are sarcina de a răspunde la câteva întrebări, din punctul de vedere al acestuia (întrebările pot fi schimbate, în funcție de ceea ce dorim să aflăm): ce simte personajul ales despre tine?, ce îl / o preocupă?, ce își dorește (de la școală, profesori, colegi, familie etc.)?, ce l-ar ajuta / ar ajuta-o?

După ce fiecare a răspuns pentru sine (de preferat în scris) la aceste întrebări, în funcție de timpul disponibil, pot apărea și alte discuții, legate de valori personale, diferențe de caracter, personalitate, idealuri.

Activitate 2: Privește in jur!

Realizați o serie de fotografii care să exprime 10 stări: veselie, tristețe, mânie, supărare, melancolie, nostalgie, încântare, surpriză, îndrăgostealală, triumf. Fotografiile trebuie să surprindă stări ale oamenilor, obiecte care să indice starea sau orice vă inspiră pe voi, așa că mult spor în găsirea lor!

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

PARTEA a III-a: GRUPA DE VÂRSTĂ 15-16/17-18 ANI

Profilul adolescentului:

Adolescența a fost definită relativ recent ca etapă a evoluției umane care se situează între copilărie și vârsta adultă. Dezvoltarea societății umane asociată cu complexitatea culturală au impus definirea unei etape de tranziție situată între copilărie și maturitate.

În adolescență, evoluția fizică și psihică este rapidă, de la un an la altul, iar din acest motiv este necesară o bună cunoaștere a acestor trăsături ale adolescenților, începând cu cei de 15-16 ani și mai apoi trăsăturile celor de 17-18 ani.

Profilul adolescentului 15-16 ani:

Cei care lucrează cu adolescenții știu că aceasta este o vârstă dificilă și că e nevoie de mult tact și multe cunoștințe despre ce se întâmplă cu ei în această perioadă. Din acest motiv este necesară o schiță generală în care sunt prezentate toate transformările esențiale și vizibile ale acestei grupe de vârstă.

Aflat între două vârste diametral opuse: pubertate și vârsta adultă, adolescentul este un mozaic din toate punctele de vedere. Predomină însă o serie de trăsături specifice vârstei adulte spre care se îndreaptă. Este vârsta rebelă, când adolescentul iese din universul copilăriei și se îndreaptă către lumea adultă, urmându-și propriul drum.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Începe ruperea de autoritatea familiară și integrarea în grupul celor asemenea lui. Începe să conștientizeze valoarea notei și a examenelor care îi pot influența viitorul prin posibilitatea / imposibilitatea alegerii unei profesii. Tot acum pot apărea și atitudini opozante, de refuz, repulsie de învățătură sau de cunoaștere, acte de rebeliune, uneori gratuite, adolescenții fiind motivați doar de dorința de a fi altcum va, de a fi împotriva a tot ceea ce înseamnă autoritate și constrângere.

Dezvoltarea fizică are o serie de efecte în plan psihologic.

Datorită egocentrismului, ca formulă cognitivă specifică vârstei, adolescenții sunt convinși că reprezintă un constant punct de interes pentru cei din jur. Sentimentul că ”sunt pe o scenă” se însoțește de conștientizarea faptului că în corpul lor au loc o serie de modificări a căror efecte nu le pot controla (de exemplu, la băieți, vocea, iar la fete, acneea) ceea ce se asociază cu sentimente de frustrare care pot genera trăiri conflictuale și într-o variantă extremă stări de depresie.

Imaginația evoluează spre concret, cu un puternic caracter realist. Aflați la vârsta căutărilor, se manifestă instabil, oscilând în căutarea unui stil de viață.

Dezvoltarea psihică este susținută de nevoia de raționament și socializare.

Se remarcă acum consolidarea structurilor gândirii logico-formale, a capacității de interpretare și evaluare, de planificare, de anticipare, de predicție, spiritul critic și autocritic. Apare gustul pentru raționament și atitudinea critică pentru valori.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland

Implicarea face diferența. Kaufland

act for tomorrow

Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Părerile personale încep să nu mai fie impuse cu subiectivism ci capătă o formă argumentată. Această perioadă devine una exploratorie, tinerii manifestând un nivel ridicat de curiozitate. Aceasta face să crească interesul pentru lectură, filme, emisiuni, tehnologii etc. Dorința de afirmare derivă din nevoia de socializare. Dorința de cunoaștere profundă a lucrurilor este susținută de un tip de cercetare intelectual afectivă care-i face pe tinerii acestei perioade să se angajeze atitudinal. Ei sunt dornici de a îmbina teoria cu elementele vieții practice.

În plan afectiv adolescentul va dovedi reciprocitate deoarece sensibilitatea afectivă se îmbogățește foarte mult, se erotizează, apar sentimente superioare precum prietenia și dragostea. Aceste forme ale maturizării, intelectuale și afective, îl vor ajuta pe adolescent să se poată raporta atât la sine cât și la alții. Adolescentul examinează constant consistența dintre valorile și acțiunile sale.

Profilul adolescentului 17-18 ani:

În această etapă băieții au parte de o dezvoltare mai lentă și ajung la maturitatea sexuală, apărând astfel o încetinire a proceselor biologice care le diminuează considerabil capacitatea de efort. Motricitatea este bine conturată, acomodarea este rapidă la fel ca și capacitatea de orientare, manifestându-se prin autonomie și autocontrol atât în plan fizic, cât și în plan intelectual.

Deși este cunoscută ca o perioadă de intelectualizare intensă, debutul acestei vârste este marcat de o gândire formală. Fetele cunosc acum o perioadă mai mare de confuzie, de dezordine emoțională. Această vârstă exprimă o mai bună delimitare a capacităților individuale și, uneori, cu ușoare oscilații în coordonarea fizică și psihică.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Deşi nu dispar elementele de memorare mecanică, ponderea memoriei logice permite predarea şi însuşirea de date abstracte, generale şi esenţiale. Acţiunea se va desfăşura în baza unui echilibru între materialele didactice intuitive şi cele abstracte pentru ca informaţia să poată fi accesibilă.

Gândirea devine, de asemenea, logică, abstractă, creativă, adaptabilă şi cu elemente de independenţă, ceea ce îi conferă imaginaţiei o calitate superioară. Aceasta devine realist-ştiinţifică, expresie a însuşirii bazelor ştiinţifice, a aprofundării unor discipline de pregătire profesională.

Independența - nevoia centrală

Vârsta oferă capacităţi sporite de definire a valorilor, a vieţii şi a morţii, a faptelor sociale, asupra religiei, divinităţii. Ei dovedesc un progres în judecăţile morale, dar manifestă o atracţie spre extreme, în multe situaţii chiar şi spre incultură. Această perioadă a adolescenţei manifestă o exprimare naturală a independenţei, spre deosebire de perioada anterioară în care, manifestarea independentă era mai mult revendicată decât dorită. Adolescentul face eforturi pentru a investi şi promova imaginea de sine, el acceptă provocarea, simbol al onoarei, demnităţii şi al măsurării forţelor.

Există o evoluţie importantă a motivaţiei pentru învăţare în acest stadiu, care însă persistă distincţii între grupările de adolescenţi.

Motivaţia extrinsecă se îmbogăţeşte şi dobândeşte o valoare socială mai mare decât în stadiul anterior: adolescenţii înţeleg faptul că societatea actuală cere mai multă competenţă pe care, în mare măsură, şcoala o asigură; încep să aibă convingeri că pregătirea de

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

vârf este o garanție pentru un viitor profesional sigur; gradul de pregătire asigură un loc important în societate; notele foarte mari susțin reputația; cu premiile, medaliile, titlurile pentru reușitele la concursuri și olimpiade câștigă stima celorlalți.

Nevoile adolescentului:

Din toate caracteristicile adolescenților reies astfel și anumite nevoi, dintre care o parte sunt cuprinse și în următoarea listă:

• Nevoia de a fi ascultat și luat în seamă;
• Nevoia de a fi respectat ca având statut de adult, și nu de copil;
• Nevoia de a se informa privind sexualitatea sa;
• Nevoia de a lucra în echipă;
• Tendința de a se supune unor legi specifice ale grupului de apartenență;
• Nevoia de autonomie;
• Nevoia de coeziune în echipă (activități care să ducă la sudarea grupului – cu legi proprii care sunt respectate de toți);
• Nevoia de stimă de sine ridicată;
• Nevoia de cunoaștere a limitelor fizicului propriu;
• Nevoia de stabilitate afectivă;
• Nevoia de afirmare;
• Nevoia de prieteni, confidenți;
• Nevoia de comunicare;
• Nevoia de controlare a propriilor emoții;
• Nevoia de activități și jocuri din ce în ce mai complexe;
• Nevoia de statuturi și roluri bine definite.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

STILUL DE ÎNVĂȚARE
Adaptarea la situația actuală

În acest context, este nevoie de o fundamentare teoretică solidă pentru ameliorarea programelor de educaționale actuale și pentru elaborarea altora în întâmpinarea noilor provocări ale societății bazate pe cunoaștere și ale practicii didactice contemporane.

În această perioadă are loc un proces de dezvoltare la finalul căruia se remarcă structuri psihice bine închegate și cu un grad mai mare de mobilitate. În această perioadă se pot constata confruntări între comportamentele impregnate de atitudinile copilărești și cele solicitate de noile cadre sociale în care acționează adolescentul.

Sensibilitatea auditivă se dezvoltă foarte mult pe linia reproducerii, înțelegerii nuanțelor din vorbire, a identificării obiectelor sau ființelor după însușiri perceptive auditiv. Se dezvoltă gustul, mirosul și sensibilitatea cutanată. Ca urmare se restructurează și procesele percepției. Observația este folosită pentru a verifica, pentru a înțelege și pentru a dezvolta teme proprii de interes, percepția fiind clar potențată de interesul stârnit de un anume domeniu, obiectiv sau problemă.

Nevoia de sens și scheme logice

Are loc o schimbare calitativă a memoriei și anume se îmbogățește cu memoria logică, adică se îmbogățește capacitatea de operare cu scheme logice. În măsura în care gândirea și atenția extrag esențialul dintr-un material, memoria adolescentului poate opera cu aspecte esențiale. Memoria operează acum mai frecvent cu reprezentări și noțiuni din ce în ce mai bogate și mai complexe.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Procesul de învățare solicită foarte mult adolescentul și dezvoltarea gândirii sale este astfel antrenată, mai solicitată în probleme noi, care diferă în complexitate și varietate. Adolescentul își dezvoltă deprinderea de a raționa logic și sunt întărite acum capacitățile operative intelectuale.

Crește randamentul activității intelectuale prin intermediul algoritmilor de mai mare complexitate. Se dezvoltă formele raționale abstracte ale gândirii, se dezvoltă posibilitatea de determinare logică a relațiilor dintre fenomene în cadrul unui sistem deductiv și inductiv, sunt urmărite logic trăsăturile de similitudine și diferență dintre clase de fenomene și de asemenea, se determină criteriile logice ale clasificării.

Practica educațională indică o creștere a motivației învățării în condițiile utilizării tehnologiilor noi, precum și o cerere masivă de educație asistată de calculator, bazată pe o nevoie tot mai mare de a ține pasul cu schimbările rapide la nivelul profilului de competențe cerute de piața muncii.

Operațiile de gândire devin formale în condițiile în care se operează asupra informației prin generalizare și transfer.

Proiect finanțat prin
START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

PARTEA a IV-a: GRUPA DE VÂRSTĂ 18+ ANI

Profilul adultului:

Starea de adult, reprezintă acea optică obiectivă și rece asupra realității, individul este centrat pe momentul actual al situației: aici și acum, acumulează diferite cunoștințe prin experimentarea proprie asupra diferitelor cazuri, a observat atent, a analizat și selectat informații valide din exterior, a luat hotărâri ori a tras concluzii într-o manieră lucidă, rațională, fără prejudecăți sau implicare emoțională: Nu amestecă munca cu emoțiile.

Dezvoltarea fizică încetinește sau stagnează.

La nivel fizic seniorul a încheiat perioada de modificări majore și rapide și intră într-o perioadă de dezvoltare lentă atât a corpului, cât și a obiceiurilor ce îi vor afecta întreaga viață. La nivel psihic au loc multiple transformări ce vor duce la o structură psihică închegată, cu un grad mare de mobilitate.
Schimbările se realizează într-un ritm diferit de la individ la individ, dar per total, dezvoltarea este mai calmă și mai interiorizată decât la indivizii mai tineri. În anumite arii, cum ar fi cea morală sau cea socială de exemplu, se pot observa caracteristici diferite care depind de personalitatea, experiența sau mediul în care tânărul adult a crescut.

Caracteristici ale tânărului adult

Tânărul adult se dezvoltă și își consolidează structurile logico-formale, capacitatea de interpretare și evaluare, de planificare, de anticipare, de

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

predicții, spiritul critic și autocritic și își dezvoltă propriul sistem al gândirii. În perioada aceasta apar perioadele de introspecție ce conduc la examinarea propriilor abilități și aptitudini, examinare care va conduce la constituirea unei imagini de sine, la reflecții personale privind locul lui ca individ în societate și, în cele din urmă, la maturizarea proceselor psihice.

Tot acum tânărul adult trece prin procesul de cristalizare a identității de sine, ceea ce implică atât identitatea din punct de vedere fizic, cât și psihosexual, vocațional și moral-spiritual, acestea exprimându-se prin caracteristici psihologice și comportamentale care afirmă și întăresc sinele și personalitatea individului.

La această vârstă, tinerii adulți sunt capabili să își dezvolte simțul critic astfel încât să își poată evalua propriul mod de gândire, conștientizând modul în care reacționează în diferite situații și propriile calități și defecte, pe acest plan. Atingerea acestui nivel de introspecție, de la «Ce gândesc» la «De ce gândesc astfel», este extrem de importantă în dezvoltarea unui sistem propriu de valori personale.

Tinerii adulți caută să își definească propria percepție de sine și propria identitate. Această căutare perpetuă implică:

• Stabilirea unui echilibru între trecutul, prezentul și planurile de viitor personale;
• Găsirea unui răspuns la întrebările ”Cine sunt?” și ”Ce vreau să devin?”;
• Testarea diferitelor cariere potențiale și luarea unor decizii documentate și ferme cu privire la propria cariera;
• Definitivarea și respectarea propriului sistem de valori morale, religioase, vocaționale, etc. și a propriei filozofii de viață.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

Ghidul Facilitatorului Online

Semne ale maturității

Pentru a putea beneficia de mai multă reciprocitate, echilibru și stabilitate în relațiile interumane proprii, mulți adulți învață să privească obiectiv mai multe puncte de vedere asupra problemelor și să accepte și alte puncte de vedere diferite de cele proprii, luând în considerare și alte puncte de vedere și alte modalități de a gândi a celorlalți. Astfel, prietenia, loialitatea și încrederea devin factori esențiali în relații și sunt testate și prețuite la un cu totul alt nivel.

Totodată, abilitatea de a lega prietenii și relații cu persoane de alte etnii, religii, naționalități sau chiar alte clase sociale face parte din procesul de maturizare și de depășire a prejudecăților sociale nefondate.

Se pot evidenția, pe vârste, diferențe de aspirații profesionale, de stil de viață, de statute și roluri sociale. În felul acesta, se conturează ca etape de aport și dezvoltare psihică semnificativă pe vârste raportate la anii cronologici și de specificitate a tipului de activitate.

Nevoile adultului:

Majoritatea nevoilor și trebuințelor sunt o continuare a celor apărute în copilărie, dar care se transformă în nevoi complexe în această perioadă:

- Nevoia de credințe cu valoare socială;
- Nevoia de reciprocitate afectivă;
- Nevoia de grupare axată pe criterii și preferințe;
- Nevoia de autodepășire, desăvârșire (ca și personalitate) și de autoeducare;

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

- Nevoia de a fi unic, de a se exprima ca personalitate;
- Nevoia de sens și semnificație;
- Nevoia de relaționare bazată pe încredere și afectivitate;
- Nevoia de apartenență la ceva, conform valorilor proprii;
- Nevoia de împlinire/auto-realizare;
- Nevoia de control a emoțiilor;
- Nevoia de stabilitate/siguranță financiară.

STILUL DE ÎNVĂȚARE SPECIFIC ADULȚILOR

Adulții nu sunt inferiori față de alte vârste, în ceea ce privește capacitatea de învățare, numai că destul de mulți învață mai puțin decât ar putea și nu fac nimic pentru a-și conserva aceste capacități. Este de asemenea adevărat că dinamica învățării are și aspecte individuale, de care trebuie să se țină cont.
În literatura de specialitate sunt consemnate două tendințe contradictorii privind omul adult.

Prima este axată pe ideea că după perioadele copilăriei și adolescenței dezvoltarea încetează, iar după o lungă perioadă de platou, caracteristică vârstelor adulte, începe declinul vieții.
A doua, este centrată pe faptul că și în această perioadă se acumulează experiență și cunoștințe ce semnifică o dezvoltare continuă.

Memorarea și integrarea în societate

Se pot evidenția aspectele pozitive specifice pentru memoria adulților, și anume:
- memoria logică este foarte bine conservată și cea mai amplu solicitată pentru toate tipurile de situații;

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

- organizarea materialului de memorat atinge acum cel mai înalt nivel depășind celelalte vârste;
- selectivitatea materialului de memorat este mai accentuată la adult și este făcută mai ales din perspectiva celei mai frecvente solicitări;

Adulții care sunt mai atenți și mai receptivi la toate tipurile de schimbări din lume și la faptul că societatea contemporană promovează educația permanentă rămân deschiși la programele de învățare, care pot fie să le permită să țină pasul cu noutățile în domeniul lor profesional, fie, datorită mobilității profesionale, să participe la reciclări și recalificări, fie să-și mențină orizontul cultural-științific.

Acest ultim aspect este o condiție generală atât pentru integrarea în societate, cât și pentru un nou mod de raportare la sarcinile profesionale.

Adulții au nevoia de concret!

Dacă se compară modul de învățare al adulților cu cel al persoanelor mai tinere, se constată unele caracteristici favorabile pentru obținerea unui bun randament, și anume:

- adultul poate deseori să realizeze mai ușor unitatea dintre analiza mai abstractă și cea concretă a unor probleme, se poate mișca mai ușor între aceste planuri, dispunând de o experiență profesională mai variată și mai amplă;
- reușește adesea să extragă mai repede ceea ce este important și semnificativ dintr-un material care trebuie învățat;
- cei cu o școlaritate mai îndelungată reușesc să se orienteze cu succes în sursele variate de informare;

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland
Implicarea face diferența. Kaufland
act for tomorrow
Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

- disting mai repede aspectele aplicative ale cunoştinţelor pe care şi le însuşesc;
- tind să profite, în cadrul programului de învăţare, de acele secvenţe care-i ajută să-şi însuşească noi metode şi procedee pentru a face faţă exigenţelor profesiei;
- cer mai accentuat ca alţii rigoare şi precizie în ceea ce li se cere să înveţe şi tind să refuze ceea ce nu este prea clar.

Specific stării adulte este orientarea spre raportul cauzal (cauză şi efect), spre inducţii şi deducţii, ceea ce se poate cu uşurinţă remarca în expresiile verbale care sunt clare, ferme şi concise: Ce anume...?, Puteţi trece la elementul central al discuţiei?, Care ar fi ideea? etc.

Învăţarea este puternic implicată atât în activitatea individuală cât şi în acţiunile colective (presiunea revoluţiei tehnico-ştintifice obligă la astfel de acţiuni) şi rămâne dominantă deşi nu mai este organizată şi sistematică. Cea mai mare pondere o are învăţarea din necesitate. Putem vedea rolul deosebit al promovărilor, al recompenselor, al înaintărilor, al majorărilor de salarii, care devin motivaţii.

Proiect finanţat prin

Ghidul Facilitatorului Online

BIBLIOGRAFIE ȘI REFERINȚE:

Asociația Gutenberg nu își asumă dreptul de proprietate intelectuală asupra informațiilor, metodelor și instrumentelor prezentate, acestea fiind selecționate din diverse materiale, surse online sau baze de date ale organizațiilor de tineret naționale și internaționale.

Dintre materialele ce au servit drept referință în colectarea ideilor și informațiilor se numără următoarele:

- *100 de idei de educație nonformală,* proiect implementat de Organizația Națională Cercetașii României, finanțat prin Mecansimul financiar al Spațiului Economic European (SEE);

- *Cartea mare a jocurilor: 855 de jocuri și activități*, material din cadrul proiectului *Centrul Național de Resurse pentru Tineri*, implementat de către Asociația European Youth Echange Moldova, cu sprijinul financiar al Reprezentanței UNICEF în Moldova, din fondurile Guvernului Olandei;

- *IMPACT – Jocuri și povestiri, Metode de educație nonformală,* Ediția a II-a, material din cadrul proiectului *IMPACT– model de educație pentru cetățenie activă și implicare comunitară în rândul copiilor și tinerilor*, implementat de Fundația Noi Orizonturi.

Proiect finanțat prin START ONG by Kaufland

Implicarea face diferența. Kaufland

act for tomorrow

Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR

GUTENBERG

TRAINING OF ONLINE TRAINERS

WWW.GUTENBERG.RO

WWW.FACEBOOK.COM/GUTENBERGVEREIN

START ONG by Kaufland

Implicarea face diferența. Kaufland

act for tomorrow

Gutenberg JUGENDVEREIN SATHMAR